

දුරලභ

ප්‍රස්ථාපනාලය තුළ දී
ප්‍රකාශනයට පමණකි.

ලංකාවේ බෞද්ධ ලෝකමුර්ති

(ආරම්භයේ සිට ශ්‍රී.ව. 1235 දක්වා)

ප්‍රකාශන සඳහා පදනම ඉන්ද්‍රජය, බ.ව.

ප්‍රකාශන අංකය	34
අංක	
දිනය	

ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ දැන විශාරද උපාධිය (Ph.D.)
සඳහා පේරාදෙණි විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉදිරිපත් කරන ලද පිටපතකි.

1977 මාර්තු

ග්‍රන්ථකාරය

මෙම නිබන්ධයට විෂය වූ 'ලංකාවේ බෞද්ධ ලෝකමුර්ති' පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී මුල් පරිච්ඡේදයෙන් අනාවරණය වන්නේ මෙරට ලෝකමුර්ති හා සම්බන්ධ ඓතිහාසික පසුබිමයි. එහිදී අදාළ කාලපරිච්ඡේදය යුගවලට බෙදා, එම අවධිවලදී ලෝකවෘත්තව පැවති බව හා ලෝකමුර්ති නිර්මාණය වූ බව සනාථ කෙරෙන සාහිත්‍යමය හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳව සාකච්ඡා කොට ඇත. දෙවැනි පරිච්ඡේදය වෙන්වී ඇත්තේ ශිල්පමය සඳහායි. මෙහිදී ලංකාව මෙන්ම අනෙකුත් රටවල්ද ලෝකමුර්ති වෘත්තවේදී උපයෝගී කරගත් විවිධ ශිල්පමය විග්‍රහකොට, ඒවා එකිනෙක හා සැසඳීමට උත්සාහයක් දරන ලදී. තවද ඒ ඒ රටවල භාවිත වූ විවිධ ලෝකවර්ග, විවිධ සායුති, අනුපාත හා උපකරණ පිළිබඳවද විමර්ශනය කොට ඇත. තුන්වැනි පරිච්ඡේදයේදී මෙම අවධියට අදාළ වූ වැදගත් ලෝකමුර්ති පමණක් නෙරාගෙන ඒ පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක සටහන් ඉදිරිපත් කර තිබේ. මෙහිදී එම මුර්ති බුද්ධප්‍රතිමා, බෝධිසත්ත්ව ප්‍රතිමා හා ලෝකපාල ප්‍රතිමා යන ශීර්ෂ යටතේ වර්ගකොට ඒවා යොයාගනු ලැබූ ස්ථානත්, මිණුම් ප්‍රමාණ හා විශේෂ ලක්ෂණත්, දැනට ඒවා තැන්පත්කොට ඇති ස්ථානත් විස්තර කොට ඇත. සිව්වැනි පරිච්ඡේදය යොදාගෙන ඇත්තේ එම මුර්තිවල ප්‍රතිමා ලක්ෂණ විමසීම සඳහායි. බුද්ධප්‍රතිමාවෙහි ප්‍රතිමා ලක්ෂණ විමසීමේදී එහි ස්වරූපයත් ඊට අනුබද්ධ සිරස්පත, ප්‍රභාව ආදී බාහිර අංගත්, මුද්‍රා, ආසන පිටි වැනි ලක්ෂණත් පුළුල් වශයෙන් විමර්ශනය වී ඇත. බෝධිසත්ත්ව මුර්ති හා ලෝකපාල මුර්තිවල ප්‍රතිමා ලක්ෂණ විග්‍රහකොට ඒ අනුසාරයෙන් එම මුර්ති කවරෙකු නිරූපණය කරන්නේදැයි හඳුනාගැනීමට උත්සාහයක් දරා තිබේ. ඉහතත් මුර්තිවල විවිධ ශෛලීන් විස්තර කිරීමටත්, ඒවායෙහි දැක්වෙන විශේෂ ලක්ෂණ මෙන්ම විදේශීය ආභාසයත් හා ස්වාධීන ලක්ෂණ පිරික්සීමටත් අවසාන පරිච්ඡේදය වෙන් කොට ඇත. ශෛලීන් පදනම්කොටගෙන එම මුර්ති නිර්මාණය වූ කාලය පිළිබඳව අනුමාන වශයෙන් නිගමනයන්ට එලඹීම මෙම නිබන්ධයේ අවසන් කාර්යයයි.